

Šonēšks Mekielē gīvenēms

DŽERVIENĒ TEKLĒ

Vēdorie dēinuos Čioldēs Mekielis vēsumet lioub atsērastē nomūs. Dailē statīdams kuojelēs vēina ož kētuos ont žvīravuota kelalē, ožrēitēs vērs nogaras līgē oudēgelē, pastatēs auselēs ont ēškeltuos galvuos, tēpena nomēi, žēnuodams, kad anuo šeimēninkā šemē laikē sied ož stala pri vērtovēs longa ēr valga pēitus. Atbiegēs lioub atsētūptē priš longa ēr veizietēis i anus. Siediejē tīkē, kontrē, jog narimautē nabova kuo – žēnuojē, kad nu tūm pēitu ēr anam kas nuors atlūš.

– No ē dailos tas mūsa šou, – kartās, proutarpie dvējum bolvīnēs šaukštu, lioub ēstartē Čioldē Juons.

– Kuoks čē šou, – lioub atsēlēiptē anuo Elēna, – geriau sakīto-mi šonātis. Ka ejau i pradiuos mokīkla, tuokius šonātius lioubam paišītē par pēišēma pamuokas. Tuoki nupēištē ožvēs lēngviausē. Muokītuojē lioub pripažintē, kad čē tēkrā šou, ēr lioub parašītē ketverta.

Elēnas prisēmēnēmā sēikē Smetuonas laikus.

Vo Mekielis anūm nomūs atsērada priš kuokē dvīlēka metu. Atējē pats ēr pasēlēka. Matā, Čioldēs sūnos, gavēs šonāti duovēnūm nu sava šiuogerē, naēlgā anon taaugēna. Bet varda parinka. Ta duovēna bova atvežta kartuonēnie diežēlie so ožrašo MEX. Tou laiko vēsuokiausiu prekiu ēš ožsēinē so ožrašās svetēmuom kalbuom atsērada daug. Pradiuo šonāti nuoriejē pavadintē Kingo, bet ožpruotestava sūnaus septīnmetē doktie. Kings īr anuos lielēs Barbēs vīrs, tad šou nagal būtē pavadints tuokio garbingo vardo. Paveiziejē jauns tievs i sava doktēri, paskiau i diežē, katruo taptopiejē šonielis, pasēkasē pakaušī ēr pasakē: „No, lai ons būn Meks“.

Dabar, veiziedamē pruo longa i ēštēkēma sava drauga, narsi nomūm sarga, Čioldēs lioub tonkē paršnekietē, kad geresnē varda tam gīvuolātiou ēr nareikiejē. Jug dēdēlē patuogē īr pašauktē: „Mek, Mek, Mek... Mekaa, Mekaa... Meki, Meki... Mekieli, Mekieli...“ Kāp vadīnsi – tēp napagadīnsi.

Pakuol bova jauns, Mekielis ton šaukēma lioub ēšgērstē vēdorie suoduos būdams, ēr liekē nomēi pasēšuokēniedams...

Parvažiavosi ēš Kauna Čioldēs doktie joukies: „No, ar geresnē varda tam šoniou nabgaliejūt ēšrinktē? Veiziekēt, kad garbingas koltūras veikies, karts nu karta ēš Amerikas i Lietova atvažioujētis, anuo gerbiejē i teisma napadoutom ož asmenībēs ižēidēma...

Džervienē Teklē. Mukienēs Danutēs portēgrāpējē

Vēsē joukies – lai padoud, vēšma mūsa Meka i teisma aiškintēis...

Auga Mekielis ēš palēngva, pasēriedē joudā blēzgotēs kailēnātēs, turiejē vēina balta letēnelē ēr švēisē diemelē pri kairiuosēs ausēs; ožsēaugēna koški ēlgūm plaukūm ont pakaušē, katros anam dailē svēra terp statiūm ausieliu ont kaktuos. Bet bova kažkuoks nedēdoks, kemežoks, nuors ēr dailē sodiets. Jaunasis Čioldēs sūnos kraipē galva – va a tik tuoki ta duovēna ēr taožaus? Švuogerka Lida tvērtēna, kad Meks īr anūm Princa sūnos, tad rēk dar palauktē, torietē kontrībēs.

– Jug pats Princou būda dērbā, matē, kas par šou, je tuo būduo žmuogos gal atsēsīestē. Rēk dar palauktē...

Muotrēška sakē teisībē. Bet Princos bova pri būduos prirēštas, laisvēs natoriejē. Ožtatā laisvie gīvena Mekelē muotina, banomē kalē, katra lonkē Princa ēr goudē anon liūdnuoms nalaisvēs valonduoms. Ēš kor ana atklīda i miesta pakrašti, kor naujēsēs laikās kūries prasēgīvenēn lietovē, kas čē bažēnuos. Tēi, katrēi šonis botūs laikē, galiejē būtē ramē diel sava gluobuotēniū duorībēs. Bet je šou gīvena būduo ar aptvarē – vo tuokiūm slaunūm kavalieriu bova namažā, kas galiejē sokliodītē šonēškā meilē... Princos pagal sava ūgi ēr gruoži bova šonūm šou, bet meili kodluota kalelē, katra vēs lioub atētē ēr atētē pri būduos, natroka anam apsoktē galva. Tēp jaunuojē Čioldēs šiuogeris vēina rīta rada Princa būduo naujēgēmi. Anuo muotina žmuonims puo akiūm namaišies, matīt, sava

vakūtieli lonkē naktēmis. Vo Princos garbingā pripažēna sava tievistē ēr sauguojē mažouji būduos kertie. Tad šiuogerka namalava jaunājem Čioldē, kad Mekielis īr Princa sūnos, bet, matīt, nusēdavēs i mama...

Puora mētu auga Mekielis, kol vēina karta sostuojē. Bet ēr sobrēndēs niekam nabūtom sogebiejēs iruodītē, kad īr kēlēs ēš garbingas šonūm gēmēnies. Daugelē anuo puoelgiu nagaliejē pavadintē kēlnēs. No, kad ēr tuo, jug vuogē kiaušius ēš kaimīnu vēštēninka. Aiško, žmuogēško puožiūrio bjaurē elgies, diel tuo na vēina karta bova apšaukts ēr ba gailēstē apkolts sava šeimēninka. Bet jug na diel savēs vuogē, vo diel kētuos posie ūlīcēs prirēštuos roduos kalēlēs ...

Vēina dēina Čioldēs sūnos parsēvedē dēdēli jauna šoni. Anuo gīvenama vēita aptvierē aukšto tinkla tvuoro ēr oždarē naprirēšta. Vo tumet Mekielis tūs nomūs pasēdarē nabrēkalings. Lioub glauštītēis pri truoobuos pamata, mēiguojē suodnelie puo serbēntu krūmalio, bet žmuoniūm meilēs balioub patērtē vēs mažiau ēr mažiau. Tik mažuojē jaunuojē Čioldēs doktērelē dar lioub so anouo nukeliautē pas sava buočio ēr buobotē. Pradiuo Mekielis lioub grīžtē so ano i nomus, bet vēina karta pasēlēka, mergelē ēšlēda vēina. Keik balēipē buočios anam ētē nomēi, šonielis naklausē, ēr tēik. Mēiguojē isētāisē jaujie ont pemikštē šēina plaka. Čioldienē senamē bliūdalie lioub palēktē kaulu, plotu, potras ar pēina, ož kon Mekielis lioub atsēdiekavuotē trindamuos aplink kuojēs, veiziedams ištēkēmuoms roduoms akeliems ēr aršē apluodams kuožna svetēma, pasēruodiosi Čioldēs nomūs. Dēdēlē nakēntē dvēratio atvažiavosiu ar ēšgierosiu vīrēškūju, je tuokiūm lioub pasētaikītē kēimē. Gaspaduorios toriejē sava nomūm sarga prirēštē, nes žmuonis pradiejē pēktintēis ēr lēnkētē Čioldēs kēima. Bet būtē prirēšts Meks nikāp nanuoriejē. Kap ons lioub ēsēgodrintē ēr ēssēnertē ēš pasaita ar nugriaužtē šniūra, nieks tēp ēr nasoprata.

Do karto par metus lioub atētē laiks, kumet vēsē suoduos šonis lioub nutrūktē nu pasaitu. Nieka nabipadiejē – ni anūm gaspaduoriu pastongas, ni seniūna gondēnēmā pēningēniems bauduoms. Ont galūm gala vēsē i ton lioub nuomuotē ronko – priš gamtuos diesnius napapūsi... Vo ēr pūstē nareikiejē: ni šonātē, ni dēdlējē šonis tou laiko nieka napoldēniejē.

Suoduos ūlīciuo ēr ont kelāliu vēins po kēta lioub prabiegtē šonūm paradā. Kuožnuos eilies prišakie rēsnuojē kalē, vo paskou anon lioub ēšsērēkioutē šonis pagal augoma, kap kareiviu rēkiuotie,

ēšlaikīdamē vēinuodus tarpus ēr tēisē eilē. Mekielis lioub atsēdortē tuos eilies galē – matā, bova nadēdēlis, bet nikumet nabiega paskotēnis. Matīt, ēr anuo siebrā pripažēna prigimta šonēška dailoma, vo rasiet tuoks bova panuos kalēs nuors... Paskotēnis vērtolia-va Čeičienēs Topsis, drūkts, joudo skūro, ont katruos sovēsam nauga plaukā, ēškielēs pluona tēisē oudēga, ligo vērba, ismeigta i balta pastorgali, dēltuo oudēguos savēninks atruodē panašos i nadekeposi viedara – dognuoli (stuora aklēna kiauulēs žarna).

Šonēškas linksmībēs lioub prasēdīetē suoduos pakraštīus, atuo-kiuo nu truoobūm sotemos. Nadaug kas tabova matīt, bet lig aušruos galiejē prisēklaustītē luojēma, orzgēma, cīpēma, inkštēma ēr kētuokiūm garsūm. Mekielis ēš tūm pauliavuoniuo lioub parbiegtē ēšausos, grētā lioub nertē i būda ēr lēsdavuos prirēšams, veiziedams i gaspaduorio kaltuoms akēmis.

– Dornielī to, dornielī, prisēlakstē, – šnekēna anon Juons. – Gerā dā, ka svēka kailī pamešē ēš tūm linksmībiuo...

Atsēdiekavuodams ož gerus žuodius Mekis laižē anon rēsontēs ronkas: kon padarīsi, rēk ē pakēntietē. Jug nagaliejē niekam skūstēis, kad nabova mīlems. Vakarās gaspaduorios lioub anon palēstē. Ba rēkala ēš nomūm ons nalakstē: vākštīuojē aplink truooba, tvarta ēr jaujē, kuožna itartēna garsa, svetēma kvapa apskelbdams skardio balso, katrou Čioldēs gerā pažēna. Ka vēina nakti sava luojēmo, orzgēmo ēr kētuokē rūstībē ons prižadēna gaspaduorio ēš mēiga, tas, nuējēs i ožtvarti, aptēka suoduos pējuokieli, barētēnontī tuolīn sena gelžēni kobēla, stuoviejosi ožtvartie.

– Vo kon če dabā dērbī, vagēis šmuotē? Dink grētiauo ēš akiūm! Meki, Meki, pucī, paimk ton bjaurībē.

Šoniuo tuo tik ēr tarekiejē – gēnies vīra, taikīdamuos ikōstē i kolnis, pakuol tas naprapoulē kažkoremē kēimē.

Kēta karta sava narsībē Mekielis paruodē dēina. Darboudamuos vēralēnie, Elēna ēšgērda alasa puo geruosēs truoobuos longās. Palei sēina bova glieliūm daržielis, aptverts žemo parkanu tuoro. Nubiegosi tēn, muotrēška pamatē patuorie golēnti vīrēška, katron Meks poldēniejē nērtolingā luodams, dontēmīs kēbdams i kuojēs ēr kelniuo rēitus. Priējosi artiau pažēna, kad golēntēis īr kaiminēs Auškalnienēs sūnos Vēktis, katron vēsa suoda pažēnuojē kap dēdliuosi pējuoka. Pašaukē šoni, priējosi pradiejē vaiki žadintē, bet tas tik mikē ēr ni namiegēna keltēis.

Žemaitējē. Mukienēs Danutēs portēgrapējē

(Nukelta i 34 p.)

Žemaitiu suodibūvo. (Lietuvuos liaudės buities muziejus). Mukienės Danutės portretapėję

(Atkelta iš 33 p.)

– Negi tatā ēr dribsuosi svetēmamē keimē?

Elēna pasējiemē viedra, pasiemē vondēns ēš bačkuos, stuovēntiuos puo palašo, ēr siūbtelieję mēigtontem sosiedou ont galvuos. Tas pakielē galva, bet viel knabtelieję nuosē i žuolē.

– Rēk tatā tēik prisēspruogtē vēdorie baltuos dēinuos, – bombiejē muotrēška, nabēšmēslidama, kon darītē. Bet Vēktis, matīt, atsēboda, tik keltēis dar naožteka svēkatas. „Pēlk dar... pēlk dar...“ – mormiejē po nuosē.

– Ak, dar... – sopīka Čioldienē. – Šē tau, šē tau, – mormiejē ana, versdama vēina puo kēta ant anuo vondēns viedrus.

Tumet pijuoks pradiejē keltēis, kēbdamuos delnās i tuora. Muotrēška, pamatīusi, kap puo pējuoka letēnuoms vēins pu kēta lūžēnie anuos dailiejē parkanelē, parpīka so vēsam.

– Juonā, Juonā! – jiemē šaukē ana vīra. – Akšēn, pagelbiek atsēkratītē tou kuligano...

Meks, sopratēs, kad gaspadēnē pīkst, viel pasiota luotē ēr poldēnietē sosieda. Tikemē Čioldu gīvenēmē pakēla naiprasts gvalts. Atskobiejē sosiedē Čeičienē, sava Topsio vedēna. Mekis, pamatēs Topsi, sava dēdēliausi priēša tarp suoduos šonūm, poulē anon kondžiutē. Tas – napasēdoutē. Muotrēškuosēs – skērtē šonis, katrēi so vēsam nanuoriejē klausītē sava šeimēninkiu. Ton gvalta aptromdē tik atsērādēs Juons. Ons sobrēngē šonis, padiejē atsēkeltē apdojosem Vēktiu ēr ēšvedē vaiki i ūlīcē.

– A žēnā, katruo posie tava nomā? – paklausē ons, sodoudams plaštako vaikiu i kopra. – Druožk grētia, kuol napajemiau šniūra.

Tuoki tatā bova Mekelē tarnība. Čioldēs nagaliejē atsēdžiaugtē ēštēkēmo nomūm sargo. Rītmētēs Elēna lioub ipēltē Mekeliu i bliūdali šviežē pēina, vo dēina lioub atkabintē nu pasaita ēr vestēis i darža, katron reikiejē ravietē. Laukūs Mekielis lioub rastē vēsuokiausiu pramuogūm: lakstē puo pēiva, valuojies žuolie, gainiuojies vombuolēs, ont ežiū ēr vagoūs ēiškuojē kormiu ar peliūm, vo kon ožoudēs, rausē žēmē kuojuoms ar nuosē. Nažēnē, kāp ons muokiejē ēš onksta nujaustē tas šeimēninku keliuonēs. Ožteka Čioldē ēš-sēvaritē ēš garaža sava mašinēkē, Meks jau žēnuojē, kor važious gaspaduorios. Je i laukus, linksmos lakstē aplinkou, trainiuojies puo kuojuoms ēr mēklē lioub išuoktē pruo pravēras dorelēs dešē-

nie posie, kor lioub siestēis anuo gaspadēnē. Je Čioldē so patē važiava ēš nomūm kētor, nuliūdēs topiejē pri būduos, vo je nabova prirēšts, lioub atsētūptē ont skadu pri truobuos doru.

Bet bova pasaulie dalīku, katrūm Mekielis mērtēnā bējuojē – tatā perkūnējēs ēr naujemetēniu fejerverku. Perkūnējē ons lioub nojaustē ēš onksta. Priš anon vēsumet lioub parbiegtē nomēi ē taikies ismoktē i premēnē, artiau žmuoniūm. Kartas ēš tuo struoka ēr lioub pridērbtē nagražē premēnies kertiuo, dēl kuo lioub gautē so šloutu nu Elēnas.

Naujūm metu nakti Juons, apsēvēlkēs kailēnēs, vēsumet lioub ēšētē i kēima pasēveizietē, katruo posie garsiau šauda, kor gražēs-nēs ognis i dongo kēlst. Meks ni ēš tuola nanuoriejē lidietē sava gaspadouriaus: vērpiedams ēr inkšdams tūnuojē būduo, je nalioub paviktē isēbrautē i premēnē. Vargšeliu gerā bova nuors tas, kad tuos Naujū metu linksmībēs nalioub ēlgā troktē.

Metā plaukē savo vago. Bova matītēis, kāp apsena Meka gaspaduorē. Senatvē naaplēnkē ēr šonelē, nuors šonēškuos linksmībēs ons vēs dar lonkies. Anuos Mekou vēs tonkiau lioub bēngtēis liūdā. Vēina karta parbiega ont trējūm kuoju. Gaspadēnē nuoriejē kuoję i šakaliokus itvertē, bet šonielis nikāp nadavies. „Ne to vark, ne to rūpinkēs, ēšsēlaižis. Nu tuo napadvies“, – goudē patē Juons. Žēnuomās, tēp ēr bova. Kēta karta rītmētē Mekis pasēruodē apkromtītuoms ausēmīs ēr vēino ožpotosē akē. Ēšsēlaižē ē toukart. Bet tumet gaspaduorios nutarē napagailietē lita kēta ēr torgou nupērka gelžēni lenciūga bei stuuruos skūruos ontkakli, nu katrūm Mekielis nikāp nabgaliejē atētrūktē i šonūm veselēs. Rīta meta pu tū kaima šonū linksmībiu ons lioub būtē svēks, bet baisē nalaimings – par vēsas tuokēs naktis nalioub somerkktē akiūm – cīps, orgs, staugš, galva i dongo ožvertēs.

Čioldēs nablaiķē karvēs, tad ēr i laukus retiau balioub važioutē. Ožtatā tonkiau lioub atsēsiesētē vakarās ont soulalē pri truobuos gala. Ēr Mekielis lioub palēstē naktēi. Tas lioub atlapnuotē pri soula, atsētūptē tā pri vīra, tā pri patiuos, laukdams, kad pašnekintom, pauselius pakasītom, kodlelēs ont pakausē pakedentom.

– Veiziek, Juonā, – pasakē vēina tuoki vakara Čioldienē, – jau ēr Meks tor žēlūm plaukūm.

– Kon padarīsi, Elītē, vēsē senstam, – atsēdosa vīrs.

Žēima ejē i pabonga, kumet Juonou teka pagolietē lēguonēnie: sostreikava šērdēs. Elēna nomūs lēka veina so Mekielio. Palēda anon nu lēnciūga – muotrēškā rudies, kad palaidš šonātis anon geriau apsauguos, je kas kon pēkta sogalvuotom padarītē. Baveik kuožna vakara puo darba lioub atētē jaunāsis sūnos priņēštē šakaliūm pečiuo kūrītē.

– Meks vēs dā gīvs? – divējous tas. – Pagal anuo metus jau bēnt dvē žēimas, kap anam rēktom po žēmē golietē. Je līgintomi anuo omžio so žmuogaus, Mekou torietom būtē aple devinēs dešimtis metu. Matā, kon dara laisvē... Prirēšts sargēnis šou nikumet tēik naēštrauk.

Nuors bova kuova mienou, vo žēima ni namēslējē trauktēis, šonūm linksmībēs prasēdiejē sava laiko.

Vēina rīmeti atsēkielosi ēr ēšējosi ēš truobuos, Elēna pamatē Meki paslēka golēnti šalēp truobuos laiptieliu. Snēigs po šuono bova krovēns. Krovēna ēr galva. Pavertosi gaurus, pamatē puo anās nupliešta kailē gabala. Meks veiziejē i anon vēino akē, nes kēta bova ožmerkta, vo rasiēt ožpotosi. Stuoitēis ni namiegēna. Aikčiudama muotrēška soēiškuojē sena nertēni, pakluojē premēnie